

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การจัดการโดยชุมชนบนพื้นที่สูง ตำบลทุ่งสมอ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึก การสนทนากลุ่มย่อย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างคือประชาชนที่ดั่งบ้านเรือนอยู่ที่หมู่บ้านทุ่งสมอและหมู่บ้านนายาคำบลทุ่งสมอ อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 40 คน ได้มาโดยวิธีเจาะจงผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลตามวัตถุประสงค์ทั้ง 2 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพการท่องเที่ยว 2) พัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน การจัดการดำเนินการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชนบนพื้นที่สูงฯ ได้แก่ การจัดการโฮมสเตย์โดยชุมชนบนพื้นที่สูงฯ การจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่นโดยชุมชนบนพื้นที่สูงฯ การเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชปลอดภัยของชุมชนบนพื้นที่สูง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวบนพื้นที่สูงฯ และการจัดการตลาดท่องเที่ยวชุมชนบนพื้นที่สูงฯ จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

ผลการศึกษาบริบทและศักยภาพการท่องเที่ยวตำบลทุ่งสมอ พบว่า ศักยภาพด้านพื้นที่ธรรมชาติเป็นทุนเดิมที่มีอยู่ในท้องถิ่น สามารถนำมาประกอบกิจกรรมท่องเที่ยวได้หลายประเภท เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ตัวอย่างเช่น เส้นทางท่องเที่ยวเขาหลังถ้ำ และศักยภาพ พื้นที่ด้านวัฒนธรรมตำบลทุ่งสมอ มีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะตน เป็นวัฒนธรรมแบบผสมผสานระหว่างภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคกลาง และยังใกล้ชิดกับวัฒนธรรมชนเผ่าบนพื้นที่สูง ได้แก่ เผ่าม้ง เผ่าลีซอ เผ่าเย้า เผ่าจีน เผ่ามูเซอคำ และเผ่าอีก้อ

สำหรับการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชนให้สามารถจัดการท่องเที่ยวและดำเนินการธุรกิจท่องเที่ยวได้นั้น ผู้วิจัยคณะผู้วิจัยและชุมชน ได้ร่วมกันกำหนดแผนดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง จัดฝึกอบรมเรื่องการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในหัวข้อการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวชุมชน การจัดการโฮมสเตย์โดยชุมชน การจัดการมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชปลอดภัย การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว การจัดการตลาดท่องเที่ยวชุมชน และได้ไปศึกษาดูงานโฮมสเตย์ที่หมู่บ้านมาตุลีและหมู่บ้านเหล่าหญ้า อำเภอเขาค้อ ที่หมู่บ้านบุไทร ตลาดน้ำอัมพวา และตลาดโบราณ จากการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ทำให้คนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการท่องเที่ยวได้ได้แก่

1. การกำหนดรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งมีโครงสร้างการบริหารประกอบด้วย ประธานกลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์ รองประธานกลุ่ม งานบริหารทั่วไป ได้แก่ ฝ่ายเลขานุการ ฝ่ายเหรียญฝาย การตลาด ฝ่ายรักษาความปลอดภัย และงานบริหารกิจกรรม ได้แก่ ฝ่ายโฮมสเตย์ ฝ่ายมัคคุเทศก์ และ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

2. การจัดการโฮมสเตย์ ชาวบ้านได้รวมกลุ่มกันจดทะเบียนจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์ตำบลทุ่งสมอขึ้นได้ มีรูปแบบเป็นกลุ่มวิสาหกิจ บ้านพักแต่ละหลังมีจุดขายที่แสดงถึงวิถีชนบทแตกต่างกันไป มีจุดท่องเที่ยวฐานความรู้ คือ ฐานที่ 1 เป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ฐานที่ 2 เกษตรปลอดสารและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางเกษตร ฐานที่ 3 แหล่งผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด เต้าเห่าถ่านแบบเศรษฐกิจพอเพียง และการจัดการพื้นที่ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และมีเส้นทางท่องเที่ยวในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางที่ 1 สัมผัสธรรมชาติที่เขาหลังเส้นทางที่ 2 ภูเขาบนดิน

3. การจัดการมัคคุเทศก์ ได้เกิดกลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่นขึ้น โดยให้เป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของกลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์ตำบลทุ่งสมอ และแบ่งมัคคุเทศก์เป็น 2 กลุ่ม คือ มัคคุเทศก์นำทาง ได้แก่ ประชาชนที่มีรติวิโง้ง จำนวน 10 คน และกลุ่มที่ 2 คือกลุ่มยุวมัคคุเทศก์ ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนบ้านทุ่งสมอ จำนวน 18 คน แต่ละกลุ่มมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ กลุ่มมัคคุเทศก์นำทาง ทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ตามเส้นทาง แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่กำหนดไว้ กลุ่มยุวมัคคุเทศก์ ทำหน้าที่ในการนำพาและให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว โดยอยู่ประจำจุดคือ ที่เขาค้อทะเลภู ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จุดเสียงปิ่นแดง และสวนสมุนไพรมะเขือบ้านนายแจ่ม จันทร์เขียน ศาลปู่ศาลย่า วัดทุ่งสมอ วัดนายาว วัดโคกเปือก และพระธาตุกาญจนา

4. การจัดการเพิ่มศักยภาพผลผลิตพืชผักปลอดภัย ในการวิจัยครั้งนี้ได้รูปแบบการผลิตพืชผักปลอดสารเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว คือ จัดเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง มีการปลูกพืชผักปลอดสารโดยใช้พืชผักที่ทนทานต่อโรคและแมลง ได้แก่ พริกม้ง มะระจีน และข้าวไร่ ใช้น้ำส้มควันไม้จากการเผาถ่านทำน้ำหมักชีวภาพสูตรต่าง ๆ บำรุงผักและป้องกันกำจัดแมลง ใช้กาบคอกตะกอนจากการหมักแก๊สชีวภาพที่หมักจากมูลสุกรและใช้ปอเทืองเป็นปุ๋ยบำรุงดิน ทำเครื่องตะบันน้ำป้อนน้ำจากคลองขึ้นมารดผักโดยไม่ใช้พลังงาน ทำไบโอดีเซลจากน้ำมันเก่าใช้กับรถยนต์ เลี้ยงปลา เป็ด ไก่ และกบไว้เป็นอาหาร จัดพื้นที่กางเต็นท์สำหรับนักท่องเที่ยว และได้ลงนามความร่วมมือกัน 3 ฝ่าย ระหว่างนายพยัคฆ์ จวนตรง ประธานกรรมการศูนย์กับมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์และสำนักงานเกษตรอำเภอเขาค้อ ที่ร่วมกันพัฒนาศูนย์ ทำให้ศูนย์ได้รับการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีนักท่องเที่ยวและผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก

5. การจัดการสิ่งแวดล้อม ชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์ตำบลทุ่งสมอ สามารถนำไม้ดอกไม้ประดับและพืชผัก มาประดับมาตกแต่งได้อย่างสวยงาม ปรับภูมิทัศน์ข้างทางของชุมชน โดยใช้ปอเทืองและทานตะวัน ปลูกให้ออกดอกสวยงามในฤดูท่องเที่ยว สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ ชุมชนได้นำเศษผักมาเลี้ยงสัตว์ ทำน้ำหมักชีวภาพ ทำปุ๋ยพืชสด ทำปุ๋ยหมัก และนำฟางข้าวไร่ใช้คลุมแปลงผักเพื่อลดการใช้น้ำและสารเคมีในการกำจัดวัชพืช มีการวางผังศูนย์เรียนรู้การเกษตรแบบพอเพียงขึ้นใหม่ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และใช้พื้นที่ให้ประโยชน์ได้มากที่สุด การปลูกปอเทืองบริเวณแปลงปลูกข้าวทำให้ข้าวเจริญเติบโตดีมากและให้ผลผลิตสูงขึ้น และทำการปลูกหญ้าแฝกช่วยป้องกันการพังทลายของหน้าดิน ธาตุอาหารในดินไม่สูญเสีย การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเกษตรแบบพอเพียง ได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1

ระดับจังหวัด และส่งเข้าประกวดระดับภาคเหนือ ซึ่งได้รับรางวัลชมเชยของภาคเหนือ (อันดับที่ 4) ผลสืบเนื่องจากการวิจัย

6. การจัดการตลาด ชุมชนได้กำหนดรูปแบบการตลาด โดยให้เป็นฝ่ายการตลาดในโครงสร้างการบริหารของกลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์ตำบลทุ่งสมอ และนำกิจกรรมของกลุ่มวิสาหกิจโฮมสเตย์ตำบลทุ่งสมอ มาดำเนินการด้านการตลาด มีจุดเน้นที่การส่งเสริมการขาย ดังนี้ (1) จัดทำป้ายไว้นิลประชาสัมพันธ์ (2) จัดส่งข้อมูลการสำรวจเส้นทางท่องเที่ยวตำบลทุ่งสมอ ให้ประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ จัดพิมพ์เผยแพร่ ในราชภัฏเพชรบูรณ์โพสต์ ซึ่งออกเป็นรายเดือนในการเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ส่งไปยังหน่วยงานต่างๆ และมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ช่องทางหนึ่ง (4) จัดพิมพ์โบรชัวร์ราคาแพ็คเกจ (5) จัดทำเว็บไซต์ เป็นลักษณะแบนเนอร์ เพื่อฝากข้อมูลประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชนตำบลทุ่งสมอและเขาค้อโฮมสเตย์ โปรแกรมการท่องเที่ยว แพ็คเกจทัวร์ กับหน่วยงานการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักงานเทศบาลเมืองเพชรบูรณ์ (6) ขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวผ่านสถานีวิทยุชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) จังหวัดเพชรบูรณ์

Abstract

This research is The Management by the Highland Community Tambol Tung Samor, Khao Kor District, Phetchabun Province. This is a qualitative research. The data collect from document, observation, interview, recording the conversation and data analysis. The sample is 40 people who live in Ban Tung Samor and Ban Na Yao Village by identifying the research. The researcher purpose 2 objectives 1) to study the context and potential tourism. 2) to develop human resource in community with knowledge, understanding, and can arrange the program of tourism. The tourism organization on highland community such as home stay by highland community, The management of local guide. The potential of organic plant for promote the tourism, environmental management for tourism and tourism marketing management in highland community. The result form data analysis as follow;

The result of the study context and the potential tourism found that the potential natural area can arrange the tourist activities in many kinds such as eco-tourism, cultural tourism, tourism history, ago-tourism and medical tourism for example Kao Lang Thum tourist route and potential of culture Tambol Tung Samor has a unique culture. This is the culture mixed between North, Isan and Central also close to hill tribe culture such as Hmong Tribe , Leesor Tribe, Yao Tribe, Kin Tribe, Black lahu Tribe and Akha Tribe.

In case of human resource development in the community can manage business travel and tourism. The research team and community co-operation plans to achieve objective by survey the tourism in the area and nearby area. Management training on community tourism in the tourism section of the community organization, Home stay management by community, Local guide management, The enhancement of vegetable production, Environment management for tourism, Tourism Marketing Management community and Study visit home stay at Matulee village and Lao ya village Khao Kor District ,Bu Sai village, Amphawa Floating Market and Ancient Market. From this research and develop make the people in the community know and understand that can arrange the tourism such as,

1. Design model of tourism management by community that the structure of administration consists of the president of home stay enterprise, Vice President, general administration (secretary, financial, marketing, security and activity administration (home stay section, guide section, and efficiency economy center)
2. Home Stay Management, The villager gather incorporated enterprise

home stay of Tambol Tung Samor. Form a group enterprise each villa has a selling point that represents the rural way different. The knowledge base is (1) efficiency economy center and (2) organic agricultural and processing agricultural products.

(3) Organic fertilizer charcoal kiln sufficiency economy and held the area as to sufficiency economy and travel routes in the area and nearby including 2 routes Route (1) Nature touch at Kao Lung, Route (2) Star on The ground.

3. Guide Management, Formed a group with local guide the activities of the home stay enterprise Tambol Tung Samor and divided guide into 2 groups that is navigation guide are the 10 people have Vee-Gong vehical. Group 2 is Youth guide that is 18 student of Ban Tung Samor School. Each group is responsible for the following,

1. The duties of Navigation guide is take tourists to visit attractions in the area and educate them along the natural attractions and eco-tourism specific.
2. The duty of youth guide is to lead and educate tourists. The point is that Khao Kho Thalepoo, Sufficiency economy learning center, Siang Puan Teak point and Herb garden at Mr.Chalam Jankhian's house, San Pu San Ya, Tung Samor temple, Na Yao temple, Kok Plak temple, Pha that Kanjana.

4. Management potential vegetable crop safety. In this study the form of organic vegetable production to promote tourism is classified as sufficiency economy learning center. That has grown organic vegetables that resistant to diseases and insects such as chayote, Chinese bitter melon and rice. Use the wood vinegar of various formulas to maintenance vegetable and insect. Use precipitated from the waste fermentation biogas from pig manure fermentation and use crotalaria juncea as soil fertilizer. Make hydraulic ram pump, pump up water from the canal without to use energy. Make bio-diesel fuel for car. Raise fish, duck, chicken and frogs as food. Organize tent space for tourists. Signe memorandum of understanding (MOU) with third party between Mr.Payak Chuantong, committee chairman and Phetchabun Rajabhat University and Agricultural Extension Office to cooperate center. The center has been developing rapidly. There are many tourists and those interested to study there.

5. Environmental Management, community and home stay enterprise Tambol Tung Samor can bring flowers and vegetable for decorating. The adjust landscape sideway by using crotalaria juncea and sunflowers that grow it in the tourist season. Community use waste vegetable for animal food, fertilizer plant, and using rice straw covered vegetable garden for reduce to use water and chemical. Plan to organize the center to learn new agricultural sufficiency that suitable to each area. Planting crotalaria juncea at the rice field make the rice grow and get higher productivity and planting vetiver help to prevent

soil erosion, soil nutrients are not lost, development efficiency agricultural learning center until won the first runner in a provincial level and join the contest of North level, which won the admiration of the North (position 4)

6. Marketing Management, community design marketing plan by marketing section of Tung Samor home stay enterprise. The activities is focus on promotion as following, (1) Make vinyl banners (2) Send information of travel routes of Tambol Tung Samor to Public Relation of Phetchabun Rajabhat University published at Ratchabhat Post that monthly release and send it to another institute for promoting.(3)Publishe brochure of package price (4) Make website in a banner style to promote the tourism information of Tambol Tung Samor community and Khao Kor home stay, tourist program, package tour to travel agencies for example phetchabun Provincial Office of Tourism and Sports, Phetchabun Municipality.(5) Ask for corporation public relation on tourism by community radio station of Phetchabun and RadioThailand Phetchabun.

